

PREFACE

The first volume of *Musicologica Brunensia* 2012 is represented by a selection of papers from the 46th Brno International Musicological Colloquium in Brno (10–12 October 2011). The organisers aimed to stress the topic of early modern musical culture in Central Europe. Therefore the colloquium is entitled *Central European Musical Culture between the Thirty Years War and the Congress of Vienna: Forms and changes in musical institutions and performance, 1618–1815*. Contributors focused mainly on different types of musical institutions and discourses with regard to the different dynamics of each type of environment, considering the long-term character of music institutions in light of relatively rapid stylistic changes.

The program of this three-day colloquium was divided into six sessions: Monastic culture, Development of liturgical music, Hymnology, Vienna, Courts, Routes. More than thirty contributors took part in the meeting. Jiří Sehnal and Tomislav Volek, two leading figures of Czech musicology, both celebrating their 80th birthdays during the colloquium, took charge in selected sessions as chairmen and were also very active in discussions.

Broad in its variety, but united in terms of time and place, the programme of the colloquium is also reflected by fifteen papers, which were selected for this volume. Papers by Magdalena Walter-Mazur and Michaela Freemanová are devoted to the monastic musical culture at the women Benedictine convent in Sandomierz, Poland, in the 17th century and at the Moravian monasteries of the Order of Brothers Hospitallers. The session dedicated to changes in the liturgical practice includes papers by Robert Rawson about F. X. Brixl's and other Czech authors' church works regarding the older tradition of Czech hymnal books; Hermann Jung described changes in liturgy, performance practice as well as changes of the Mass for the deceased as a musical form on the example of Requiem by Robert Schumann. This topic is to be found also in the two hymnological contributions by Marie Škarpová and Tomáš Slavický, reflecting the hymnal book *Jesličky* (1658) by Fridrich Bridelius. The hymnological session was the most interdisciplinary of all.

Four papers are devoted to the musical life in Vienna in the 18th century. Besides newly found records and plaidoyers for discussion on terminology (Kaiserstil), new and innovative methodological approaches were presented. Alice Dunlop and Thomas Hochradner utilized rather unusual types of sources also

for musicology. The relationship between music and ceremony at the court of Charles VI and reconsideration of the term Kaiserstil is the main purpose of Elisabeth Fritz-Hilscher's paper, while Claudia Michels focused on the life and work of the famous Viennese tenor singer and impresario Francesco Borosini.

During the last day of the colloquium speakers contributed to the individual life stories – considering nomadic life of the theatrical leader Mihule (paper by Alena Jakubcová) or the Schwarzenberg servants – musicians, reflecting also important changes in evaluating the institutional changes of the duke's selfrepresentation in the paper by Jana Franková. But not only people and books have their fate (...*habent sua fata libelli*). A special combination of instruments originated in the second half of 18th century – *Harmoniemusik* – mentioned already by Jana Franková, but Mikołaj Rykowski deals with this topic in detail. Alina Mądry and Patryk Frankowski focused on preserved compositions for concertato bass recorder, one of the two known newly found (besides the instrument itself) in the monastery collection in Jasna Góra. Finally, Tereza Berdychová contributed with her Ph.D. project on baroque music instruments, especially using brass wind instruments.

První svazek *Musicologica Brunensia* v roce 2012 představuje výběr příspěvků, které zazněly na 46. Mezinárodním hudebněvědném kolokviu v Brně (10. – 12. října 2011). Záměrem organizátorů bylo akcentovat problematiku raně novověké hudební kultury ve střední Evropě. Proto bylo toto kolokvium nazváno „*Středoevropská hudební kultura mezi Třicetiletou válkou a Vídeňským kongresem: Podoby a proměny hudebních institucí a hudebních projevů 1618–1815*“. Pozornost byla věnována především problematice hudebních institucí a hudebních projevů se záměrem konfrontovat charakter dlouhého trvání většiny institucí s relativně rychlými stylovými změnami.

Program třídenního kolokvia, o němž zevrubně informovali jeho aktivní účastníci Václav Kapsa a Tomáš Slavický na stránkách *Hudební vědy* (2–3/2011) a Miloš Zapletal v časopise *Harmonie* (1/2012), byl rozčleněn do šesti nestejně rozsáhlých tematických bloků: „Monastická kultura“, „Proměny liturgické hudby“, „Hymnologie“, „Vídeň“, „Dvory“ a konečně blok s víceznačným názvem „Trasy“. Více než třicet aktivních účastníků kolokvia svou účastí v diskusích často fundovaným způsobem doplňovali Jiří Sehnal a Tomislav Volek. Oba tito významní představitelé české muzikologie právě v roce 2011 oslavili své osmdesátiny. V rámci kolokvia proto došlo ke dvojí gratulaci, oba oslavenci se také zhostili úlohy předsedajících vybraných sekcí.

Různorodý, přesto však časově i geograficky organicky propojený program kolokvia sleduje i řazení studií v tomto sborníku, jichž bylo pro tento účel vybráno celkem patnáct. Reflexi monastické hudební kultury představují na příkladu sandoměřských benediktinek v 17. a řádu milosrdných bratří v 18. století Magdalena Walter-Mazur a Michaela Freemanová. Oddíl věnovaný proměnám liturgické praxe naplnily studie Roberta Rawsona, reflektující liturgickou tvorbu F. X. Brixioho a dalších skladatelů v kontextu české kancionálové tradice, a Hermanna

Junga, který na příkladu Schumannova *Requiem* sledoval proměny liturgie, provozovací praxe i samotného requiem jako hudební formy. Na téma změn liturgické a paraliturgické praxe plynule navázaly dva detailní, na Bridelův kancionál *Jesličky* (1658) různým způsobem nazírající příspěvky Marie Škarpové a Tomáše Slavického. V rámci samotné konference i tohoto souboru příspěvků představovala především právě hymnologická sekce vítané interdisciplinární rozšíření.

Rozsáhlost kolokvijního tematického bloku věnovaného hudebnímu provozu ve Vídni v 18. století se odráží i ve čtyřech příspěvcích v tomto sborníku. Jejich zásadní význam nespočívá jen v odkrytí mnohdy nových údajů a v podnícení diskuse nad ustálenými pojmy, ale také v inovaci metodologických přístupů. Zejména v případě příspěvků Alice Dunlop a Thomase Hochradnera bylo v hudebněvědné perspektivě využito i dosud nepříliš používaných pramenů. Vztahu hudby a dvorského ceremonálu na dvoře Karla VI. v kontextu tradičně užívaného termínu *Kaiserstil* se pak v tomto bloku věnovala Elisabeth Fritz-Hilscher, zatímco Claudia Michels podrobně sledovala vídeňské osudy tenoristy a impresária Francesca Borosiniho.

Referáty z posledního dne kolokvia reflektovaly individuální osudy – neusedlý život principála Mihuleho v příspěvku Aleny Jakubcové nebo osudy schwarzenberských hudebníků včetně institucionálních proměn knížecí reprezentace ve studii Jany Frankové. Osudy nemají však jen lidé nebo knihy, ale také hudební nástroje a dobovým instrumentářem podmíněná uskupení, jako byla typicky *Harmoniemusik* v druhé polovině 18. století, které se vedle zmíněné Jany Frankové věnoval také Mikołaj Rykowski, a to především z hlediska hudební sociologie. Na neobvyklé využití basové zobcové flétny jako koncertantního nástroje v polovině 18. století upozornili ve společném příspěvku Alina Mądry a Patryk Frankowski. Konečně instrumentář lovecké hudby 18. století na příkladu konkrétní české muzejní sbírky přibližuje Tereza Berdychová.

